

Jaarverslag Museum de Gevangen- poort 2017

Inhoudsopgave

1. Het jaar in vogelvlucht
2. Activiteiten
3. Jan de Bakker
4. Educatie
5. Communicatie en pr
6. Gidsen van de poort
7. Het jaar in cijfers

Jaarverslag Museum de Gevangenpoort 2017

Museum de Gevangenpoort
(Stichting Haags Historisch Museum)
Buitenhof 33
Den Haag
tel. 070-3460861

postadres:
Korte Vijverberg 7
2513 AB Den Haag

info@gevangenpoort.nl
www.gevangenpoort.nl

KvK-nr. 41160091

Het jaarverslag van Museum de Gevangenpoort wordt jaarlijks vormgegeven door studenten van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te Den Haag. Dit jaarverslag is vormgegeven door Dana Doorenbos & Sophia de Jong in het kader van het vak Design Office.

1.

Het jaar in vogelvlucht

HET JAAR IN VOGELVLUCHT

De Gevangenpoort laat je zien en beleven hoe mensen vroeger werden behandeld als zij werden beschuldigd van crimineel gedrag. Als bezoeker word je je er -soms pijnlijk- van bewust hoe mensen vroeger in Nederland dachten over misdaad en straf en hoe jouw eigen opvattingen nu worden beïnvloed door actuele maatschappelijke ontwikkelingen, hier en elders.

(Beleidsplan 2017-2020 Museum de Gevangenpoort)

Een bezoek aan Museum de Gevangenpoort is een fysieke en emotionele ervaring die mensen niet snel vergeten. De gebeurtenissen die zich hier hebben afgespeeld laten bezoekers vaak versteld staan. Het is niet voor niets dat Lonely Planet dit museum opnam in zijn wereldlijst van '50 museums to blow your mind'. Maar ook op een andere manier laat het museum ons versteld staan. Want in 2017 brak de Gevangenpoort opnieuw -voor het vijfde opeenvolgende jaar- zijn bezoekersrecord. Liefst 63.464 mensen bezochten het museum: een stijging van 11% ten opzichte van 2016. De Gevangenpoort is daarmee een stabiele en betrouwbare factor in het aanbod voor toeristen en dagjesmensen in het gebied rond Binnenhof en Hofvijver.

Het afgelopen jaar is gestart met de uitvoering van het ambitieuze beleidsplan 2017-2020. Uitgangspunt van dit plan is dat het museum wil bijdragen aan het historisch bewustzijn en het genuanceerd denken over ons hedendaagse rechtsstelsel. Het museum hanteert hiervoor drie thema's: Misdaad en straf, Vervolging en vrijheid en Rechtstaat en vrede.

In 2017 is gestart met de on-line uitwerking van de drie gekozen thema's. De website van het museum is uitgebreid met twintig verhalen uit de geschiedenis van de Gevangenpoort. Hierin komen onderwerpen aan de orde die de relatie tussen heden en verleden tonen, zoals bijvoorbeeld klassenjustitie, 'naming and shaming' en Den Haag als internationale stad van recht en vrede. Verdieping en context biedt het museum ook met verschillende activiteiten. Bijvoorbeeld tijdens de Nacht van de Dictatuur, in samenwerking met ProDemos, Amnesty International en het Nederlands Helsinki Comité.

In verband met het Lutherjaar stond het thema geloofsvrijheid centraal in activiteiten rond Jan de Bakker, het eerste dodelijke slachtoffer van de kettervervolgingen in Holland. De komende jaren zullen de resultaten van deze verdieping zichtbaar worden in het aanbod on-site, in het museum zelf. Ook zal meer aandacht worden besteed aan diversiteit.

Het aantal leerlingen PO en VO dat de Gevangenpoort in 2017 bezocht steeg met 8% naar 13.861. Nieuw is het educatieve programma ***Oorlog, vrede en mensenrechten*** dat dit schooljaar voor het eerst wordt aangeboden.

Een efficiënte organisatie, met meer dan 30 gemotiveerde vrijwilligers die dagelijks de rondleidingen verzorgen, maakt het allemaal mogelijk.

"De Gevangenpoort is een klein, maar fijn pareltje dat wij koesteren. De Poort is ánders dan andere rijksgesubsidieerde musea. De Poort is vooral een historische plek waar je het verleden kunt aanraken en vastpakken. Thema's zijn straf, rechtspraak en vrijheid. Dat betekent griezelen bij de guillotine of bij het verhaal over raadpensionaris Johan de Witt en zijn broer Cornelis, die voor de deur werden vermoord. Het betekent ook, je verwonderen hoe wij vroeger over misdaad en straf dachten. De Poort is een goede plek om te gaan beseffen hoe ánders wij vandaag de dag denken; en waarom wij het doen en laten van vroegere generaties niet mogen beoordelen op basis van onze waarden en normen. Steeds meer bezoekers ontdekken het bijzondere karakter van De Gevangenpoort. Om die ontwikkeling door te zetten is het belangrijk na te denken hoe we toekomstige generaties kunnen inspireren. De vraag is: welke rol willen wij over tien jaar in het Haagse culturele landschap spelen?"

**Els Jacobs
voorzitter Raad van Toezicht (per 1-9-17)**

"De Gevangenpoort is geliefd bij het publiek. Althans sinds 1882 toen het een museum werd. Daarvoor, als gevangenis, was het een plek die werd gevreesd. De meer dan 63.000 bezoekers die het museum dit jaar bezochten waarderen de Gevangenpoort -net als de miljoenen bezoekers die hen voorgingen door de donkere kelders, cellen en zolders- juist vanwege deze bijna fysieke sensatie van een verleden dat zo anders is dan ons heden. Op het gebied van het strafrecht is er veel veranderd in onze rechtsstaat. Niet alleen in de praktijk, maar ook in het denken: over recht en onrecht, over vrijheid en vervolging. Daarom is deze betekenisvolle historische plek, naar ons idee, bij uitstek geschikt om te reflecteren op het heden. Met ingang van 2017 is een bezoek aan de Gevangenpoort daarom niet alleen nog spannender geworden maar tevens relevanter, omdat het niet meer alleen over toen gaat maar ook over nu!"

**Marco van Baalen
directeur-bestuurder**

2. Activiteiten

ACTIVITEITEN

In 2017 organiseerde Museum de Gevangenpoort diverse, vaak nieuwe, activiteiten voor verschillende doelgroepen. Zo was de allereerste Museumnacht Kids op zaterdag 18 maart een groot succes. Bezoekers konden mee met een spannende rondleiding door het cellencomplex, aanschuiven bij een storyteller of meedoen aan de workshop ***Maak je eigen schandbord***. We sloten de avond af met 450 jeugdige bezoekers: een meer dan geslaagde avond, die zeker een vervolg krijgt in 2018.

Samen met ProDemos, Amnesty International (AI) en het Nederlands Helsinki Comité (NHC) organiseerde het museum op vrijdag 8 september een speciaal avondprogramma tijdens de Nacht van de Dictatuur. Activisten uit Bakoe, Moskou en de Krim vertelden in de eeuwenoude cellen van de Gevangenpoort hun persoonlijke verhalen over het democratisch verzet in Azerbeidzjan, Rusland en Oekraïne. Het aangaan van deze samenwerking met onze vertrouwde partner ProDemos en de nieuwe partners AI en het NHC leverde een succesvolle avond op met indrukwekkende verhalen, nieuwe publieksgroepen en bijna 100 bezoekers.

Een nieuwe activiteit die we samen met ProDemos ontplooiden, was de rondleiding en stadswandeling ***Politieke Moorden***. Op 26 oktober en 3 november bezochten deelnemers de Gevangenpoort, waar een gids ze vertelde over wat misschien wel de bekendste moord is uit de 17de eeuw: die op de gebroeders De Witt, net buiten de Gevangenpoort. Daarna nam de gids van ProDemos het stokje over en volgde een buitenwandeling over onder meer het Binnenhof. Beide rondleidingen waren nagenoeg uitverkocht en zullen zeker een vervolg krijgen in het nieuwe jaar.

In het kader van het Lutherjaar schonk het museum in 2017 bijzondere aandacht aan Jan de Bakker, die als eerste persoon in Holland werd vervolgd wegens ketterij. Jan de Bakker zat vast in de Gevangenpoort voordat hij ter dood werd gebracht op het Groene Zoodje. Om dit verhaal, dat bij het grote publiek nog onbekend is, onder de aandacht te brengen, nodigde het museum een professionele storyteller uit. Hij maakte zich het aangrijpende levensverhaal van Jan de Bakker eigen en bracht dit tijdens het Haags UITfestival voor de eerste keer ten gehore. In het najaar herhaalde hij tweemaal zijn verhaal in de Gevangenpoort. Het verhaal is ook op film vastgelegd zodat de activiteit bewaard blijft en online te zien zal zijn.

Op 10 oktober, tijdens de internationale World Day against the Death Penalty, besteedde Museum de Gevangenpoort wederom aandacht aan Jan de Bakker. Bezoekers luisterden eerst naar een lezing door kerkhistoricus Gerard van Manen en kregen daarna een rondleiding door de ruimtes waar Jan de Bakker vast heeft gezeten.

Museum de Gevangenpoort, Museumnacht. A.M. Minnaard Fotografie

Museum de Gevangenpoort, Museumnacht. A.M. Minnaard Fotografie

Indringende gesprekken tijdens Nacht van de Dictatuur.
Foto Bart van Vliet via Prodemos.

3.

Jan de Bakker

JAN DE BAKKER

Geloven wat je zelf wilt geloven. Het lijkt zo vanzelfsprekend, in Nederland. Dat was het vroeger zeker niet. Toen de Spanjaarden hier heer en meester waren mocht je alleen katholiek zijn. Was je dat niet, dan vond men je een ketter en riskeerde je de dood.

Keizer Karel treedt keihard op tegen afvalligen

Jan de Bakker wordt wel gezien als het eerste dodelijke slachtoffer van de kettervervolgingen in Holland. In de 16de eeuw leven we onder de heerschappij van keizer Karel V, die zich opwerpt als de grote beschermer van het katholieke geloof. Dit geloof, dat in de late middeleeuwen algemeen gangbaar is, komt in het begin van de 16de eeuw onder druk te staan. Hervormers als Maarten Luther willen het katholieke geloof moderniseren. Keizer Karel is bang dat verschillende vormen van geloof tot onrust in zijn rijk zullen leiden. Daarom besluit hij keihard op te treden tegen afvalligen of ‘keters’.

Waarom Jan de Bakker strijd tegen de katholieke kerk

Jan de Bakker wordt geboren als Jan Jansz. van Woerden (1499-1525). Jan kan goed leren en prachtig zingen. Tijdens zijn opleiding tot priester krijgt hij lessen van Hinne Rode, een volgeling van Maarten Luther. Na zijn opleiding volgt hij zijn vader op als koster van de kerk van Woerden. Koster is hij maar even. Hij pikt zijn studie weer op, deze keer in Leuven, waar onder anderen de humanist Erasmus zijn leermeester is. Daarna wordt hem gevraagd pastoor van Jacobswoerde te worden. Hier preekt hij in de geest van de Reformatie (hervorming). Hij heeft bezwaar tegen sommige katholieke rituelen. Hij is vooral kritisch over de ‘aflaatbrieven’ die de kerk verkoopt en waarmee je

vergeving van je zonden kan krijgen. Dat wordt hem niet door iedereen in dank afgenoomen. Hij keert terug naar Woerden en gaat daar aan de slag als bakker, vandaar zijn bijnaam Jan de Bakker. Toch blijft hij zich sterk maken voor de hervorming van het katholieke geloof. Dat is voor landvoogdes (vervangster van de keizer in de lage landen) Margaretha van Oostenrijk een reden om hem te laten oppakken.

In de Gevangenpoort: opsluiting en verhoor

Jan de Bakker wordt overgebracht naar de Gevangenpoort, de toenmalige 'staatsgevangenis'. Hier wordt hij ondervraagd door leden van de door keizer Karel in 1522 ingestelde inquisitieraad. Deze inquisitie was een beruchte instelling die moest onderzoeken of een verdachte een ketter was. Als dat inderdaad het geval was, moest het Hollandse gerechtshof namens de keizer het vonnis uitspreken en ook uitvoeren. Eerst zit Jan de Bakker opgesloten in de zogeheten Ridderkamer, een cel die is bedoeld voor meer voorname gevangen. Maar als uit de verhoren blijkt dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan ketterij, wordt hij vanaf dan behandeld als een criminale en stopt men hem in een 'gajool'. Dat is een primitieve cel die hij moet delen met tien landlopers en talloze luizen. Eén van de verhoren vindt plaats in de huidige Ridderzaal op het Binnenhof, door een keur aan juristen. De rechters verwijten Jan de Bakker dat hij de katholieke rituelen en ceremoniën verwerpt. Jan blijft hierin volharden en daarom wordt hij veroordeeld tot de doodstraf.

In het openbaar verbrand

Op 15 september 1525 wordt het vonnis ten uitvoer gebracht. Deze eerste openbare berechting van een ketter in Holland trekt veel bekijks. Landvoogdes Margaretha van Oostenrijk komt er zelfs voor naar Den Haag. Vóór de Ridderzaal is een hoog podium opgesteld. Hier wordt Jan de Bakker door een geestelijke ontwijd als priester. Daarna wordt hij naar het Groene Zoodje gebracht, een stenen schavot vlak bij de Gevangenpoort. Hier wordt hij aan een paal gebonden, omringd door een brandstapel van turf en takken. Het verzengende vuur maakt even later een eind aan zijn leven.

Performance Jan de Bakker tijdens Haags UITfestival. Foto Romy Meijer

4. **Educatie**

EDUCATIE

Museum de Gevangenpoort is erg geliefd bij scholen. Meer dan 20% van de bezoekers aan het museum is scholier en de reacties zijn vaak erg enthousiast: kinderen en jongeren vinden de Gevangenpoort bijzonder indrukwekkend. Het educatieve programma wordt regelmatig geactualiseerd en uitgebouwd. In 2017 is gewerkt aan voorbereidingen voor het nieuw educatieve programma ***Oorlog, vrede en mensenrechten*** dat dit schooljaar voor het eerst wordt aangeboden, in samenwerking met het Museon, het Nationaal Archief en theatergroep Briza.

Consortium 'voorwerpen in perspectief'

In 2017 is in een consortium -bestaande uit drie universitaire onderzoekers, twee musea (waaronder de Gevangenpoort) en drie docenten geschiedenis- gewerkt aan een onderzoeksvoorstel voor de periode 2018-2020 rondom lesgeven over gevoelige onderwerpen; in een museumcontext en in het onderwijs. De onderzoeksresultaten worden vertaald in didactisch materiaal voor geschiedenisdocenten en museumdocenten. Onderzoek laat zien dat het essentieel is om leerlingen te laten kennismaken met het gegeven dat individuen verschillende perspectieven kunnen hebben op een bepaald onderwerp vanuit religieuze overtuigingen, culturele verschillen en morele standpunten. De Gevangenpoort heeft mede naar aanleiding hiervan de les ***De waarheid ligt in het midden*** ontwikkeld waarin multiperspectiviteit centraal staat.

Museum jeugd universiteit

Ook buiten de schooluren heeft Museum de Gevangenpoort jongeren veel te bieden, bijvoorbeeld de Museum jeugd universiteit. Het museum organiseerde in voor- en najaar verschillende colleges: over jeugdgevangenissen -verteld door een oud gevangenisdirecteur-, over het beveiligen van een gevangenis en over de omstandigheden in Aziatische gevangenissen. Ook vertelde een rechter tijdens een college over zijn dagelijkse praktijk.

Bijscholing voor gidsen

In 2017 is voor gidsen van de Gevangenpoort een extra training georganiseerd in het geven van Engelstalige rondleidingen. In november vond een uitgebreide workshop plaats rondom het omgaan met (groepen) leerlingen.

Storyteller Gevangenpoort

Storyteller Gevangenpoort

Storyteller Gevangenpoort

5. Communicatie en pr

COMMUNICATIE EN PR

In 2017 is een enthousiaste start gemaakt met het versterken van het online profiel en aanbod van Museum de Gevangenpoort, volgens de doelstellingen zoals die zijn geformuleerd in het nieuwe beleidsplan voor de periode 2017-2020. Naast de fysieke beleving van de Gevangenpoort als gebouw wil het museum ook bezoekers aan het denken zetten: wat gebeurde er vroeger in Nederland en wat gebeurt er soms nog steeds, hier en elders in de wereld? De Gevangenpoort wil inhoudelijke verdieping bieden en de publiekservaring intensiveren.

De website en spin-off daarvan op sociale media lenen zich uitstekend voor het delen van verhalen die bezoekers aan het denken zetten over die onderwerpen en vragen, door een brug te slaan tussen verleden en heden. Daarom is in 2017 een nieuw onderdeel gelanceerd op de website van de Gevangenpoort: het Ontdek-onderdeel met tientallen verhalen. Deze verhalen bieden een verdiepende laag bij de fysieke rondleiding in de Gevangenpoort. Ze zijn bij uitstek geschikt voor bezoekers die voor of na afloop van een rondleiding méér willen weten en allerlei vragen hebben, waar de gids helaas onvoldoende tijd voor heeft. Ook zijn de verhalen een handreiking naar mensen die niet naar de Gevangenpoort kunnen komen door bijvoorbeeld afstand of een fysieke beperking. Door het delen van verhalen, foto's en afbeeldingen ontstaat de mogelijkheid steeds meer verhalen van de Gevangenpoort digitaal te ontsluiten.

In een projectgroep is hard gewerkt aan het schrijven, verzamelen en plaatsen van nieuwe verhalen en afbeeldingen op de vernieuwde website. De gekozen onderwerpen sluiten aan bij de drie thema's die in het beleidsplan van de Gevangenpoort zijn geformuleerd:

misdadig & straf, vervolging & vrijheid en rechtstaat & vrede. In het bijzonder is aandacht besteed aan de zes onderwerpen die we binnen deze drie thema's formuleerden: leven achter tralies, naming and shaming, strenger straffen, klassenjustitie en rechtstaat, politieke afrekening en vrijheid van geloof, meningsuiting en seksuele geaardheid. Bij elk verhaal is geprobeerd om, waar mogelijk, een brug te slaan tussen heden en verleden.

The screenshot shows the homepage of the Museum de Gevangenpoort website. At the top, there is a navigation bar with links for 'Bezoek', 'Ontdek', 'Museum', 'Educatie', 'Activiteiten', 'Blijf op de hoogte', 'Steun Ons', and 'English'. To the right of the navigation is a search bar labeled 'Wat zoekt u?' and a blue 'Zoeken' button. The main content area features three large, overlapping images. The left image shows a sunset over a Dutch town with a text overlay: 'Hoe mensen als straf werden vernederd, gepijnigd en gedood'. The middle image is a close-up portrait of an elderly man with a long white beard, identified as 'Jan de Bakker: de eerste vervolgde ketter in Holland'. The right image shows a person looking out from behind bars at another person being lynched, with the text: 'Waarom Cornelis en Johan de Witt buiten de Gevangenpoort worden gelyncht'.

Alleen zo kon je uit de Gevangenpoort ontsnappen

Een zomerse zondagavond in 1722. De cipier van de Gevangenpoort loopt zijn laatste rondje langs de...

Hoe mensen eeuwenlang als straf werden vernederd, gepijnigd en gedood

Wat doe je met dieven? Je hakkt ze een hand af. Drugsoordeelkenden worden opgehangen. Na overcap...
mo...

Kaat Mossel: van volkse oproerkraaister tot heldin

Opgesloten worden voor rijken. Geregeerd worden agressieve voorstadsupporters zo in het gareel gehouden...

Boeven zijn ook mensen: waarom het stafrecht in de loop der eeuwen steeds humaner wordt

Martelen, vernederen, verminken: ze kunnen niet voor in het Nederlandse strafrecht. De martewerkhui...

De guillotine maakte de doodstraf minder pijnlijk

De guillotine die sinds 2016 in de Gevangenpoort staat, oogt indrukwekkend. Je durft er bijna niet...

Een schavot als afschrikwekkend schouwspel: het Groene Zoodje

Straffen in het openbaar: nu onvoorstelbaar, vroeger ook in Nederland heel gewoon. Symbolisch daarvoor...

Hoe de Gevangenpoort uitgroeide van toegangspoort tot gevangenis en later nationaal museum

In de Gevangenpoort beleef je hoe mensen eeuwenlang werden opgesloten en bestraft. Tegenwoordig staat...

Hoe de Gevangenpoort Coornhert inspireerde tot zijn boek Boeventucht

Crimineel word je niet zomaar. En hoe kom je er weer vanaf? In de middeleeuwen dacht men daar niet...

Waarom Catharina le Chasseur zichzelf moest dooddrinken

Het is het klassieke verhaal: student van zeer goede kwaliteit belandt in het buitenland in het bed van...

Adres

Museum de Gevangenpoort
Buitenhof 33
2513 AH Den Haag

Contact

070 346 08 61
info@gevangenpoort.nl

[Disclaimer](#) [Cofoton](#) [Sitemap](#) [Pers](#)
[Contact](#)

60.000ste bezoeker in Museum de Gevangenpoort. Foto's Romy Meijer

60.000ste bezoeker in Museum de Gevangenpoort. Foto's Romy Meijer

Victor Mids voor opnames MindF*ck in Museum de Gevangenpoort.
Foto Hans Gramberg

Pubquiz. Foto Romy Meijer

6.

Gidsen van de poort

GIDSEN VAN DE POORT

Er zijn meer dan 30 vrijwilligers actief als gids in de Gevangenpoort. Gezamenlijk verzorgden zij in 2017 het fantastische aantal van 3.340 groepsrondleidingen! Vier van hen vertellen iets over hun werk: Yara Winkelhof, Erik Boer, Anja Derlagen en Zlatko Skomrak.

Waarom ben je vrijwilliger geworden bij Museum de Gevangenpoort?

Yara:

Op mijn school -het Markland College in Oudenbosch- was een geschiedenisleraar die enthousiast kon vertellen, bijvoorbeeld over Henry VIII en Anna Boleyn. Dat boeide me enorm. Een jaar geleden ben ik vrijwilliger geworden bij de Gevangenpoort. Het is zo'n bijzonder gebouw, met zo'n rijke geschiedenis. Ik vind het gaaf om mensen daar dingen over te vertellen die ze nog niet weten.

Erik:

Na jaren in het buitenland te hebben gewerkt kwam ik in 2013 terug in Nederland en wilde vrijwilligerswerk gaan doen. Museum de Gevangenpoort trok me aan omdat het een spannend museum is, een plek waar zich geschiedenis heeft afgespeeld. Ik ben jurist en de historie van het strafrecht boeit me. Dus daarom heb ik toen gesolliciteerd.

Anja:

Zo'n tien jaar geleden kwam ik bij de Gevangenpoort. Ik had meer vrije tijd en wilde iets gaan doen. Bij PEP was een vacaturebank voor vrijwilligerswerk. Ik zocht weer eens iets heel anders dan bijvoorbeeld vrijwilligerswerk in de sport, wat ik eerder gedaan had. Mijn moeder had een zilveren lepeltje van de Gevangenpoort, misschien dat ik daardoor dacht 'hé, dat lijkt me leuk'!

Zlatko:

Ik ben geboren in Kroatië maar woon al heel lang in Den Haag. Ik hou van Den Haag omdat het een stad is met veel geschiedenis. En de Gevangenpoort behoort tot de oudste gebouwen van de stad. Ik kwam er al vaak als bezoeker en in juni 2017 heb ik gesolliciteerd als vrijwilliger. Inmiddels heb ik al meer dan 200 rondleidingen gedaan. Het is een erg fijne plek om te werken, alle gidsen doen hun werk gewoon erg graag.

***Wat waarderen de bezoekers
vooral in de Gevangenpoort?***

Yara:

Mensen vinden het bijzonder dat ze in de Gevangenpoort terug kunnen gaan in de tijd. Je merkt als gids dat je verhaal echt doordringt tot de mensen. Ik let er wel altijd

op ook een beetje humor toe te voegen. Het verhaal van de Gevangenpoort is zo heftig dat je af en toe even de spanning moet wegnemen en dat kan met humor.

Erik:

Vooral de rondleiding door een gids. Zelf rondlopen vinden mensen ook leuk maar met een gids hoor en zie je meer. Het enthousiasme van een gids is daarom erg belangrijk. Soms krijg je na afloop zelfs applaus, dat is natuurlijk erg leuk.

Anja:

Dat is heel wisselend. Amerikanen vinden bijvoorbeeld de ouderdom van het gebouw heel bijzonder. Andere groepen willen vooral weten hoe het was om hier gevangen te zitten: de kou in de winter, het eten en de verschillen tussen arm en rijk. Ik vind het altijd fijn als er mensen bij zijn die reageren op wat ik vertel en vragen gaan stellen. Dat maakt een rondleiding interessanter.

Zlatko:

Dat ze uitleg krijgen over wat ze zien, dat we de tijd voor ze nemen en dat we hun vragen kunnen beantwoorden. Ook de sfeer van het gebouw vinden bezoekers belangrijk. Ik doe daarom graag de laatste rondleiding op een winterse dag, dan schemert het al. Hetzelfde zie je tijdens de Museumnacht, dan komen er zelfs zoveel bezoekers dat we ook een 'fast lane' hebben.

*Waar let je in het bijzonder op
als je een rondleiding geeft?*

Yara:

Ik vind het belangrijk om mensen mee terug te nemen in de tijd. Dat ze gaan beseffen hoe het toen was en dat de rechtspraak sindsdien is geëvolueerd maar dat dat geen vanzelfsprekend proces is geweest. Verder let ik altijd op wie er in de groep zitten -bijvoorbeeld kinderen- dan stem

ik mijn verhaal daar ook op af, maar wel zo dat het voor iedereen interessant blijft.

Erik:

Ik wil mensen vooral de verschillen tussen vroeger en nu laten ervaren. Ik verwerk altijd een stukje strafrechtgeschiedenis in mijn verhaal. Ook zorg ik dat het voor kinderen niet te eng wordt en dat ze kunnen helpen, bijvoorbeeld de bos met sleutels dragen en deuren open maken. Ook let ik speciaal op niet-Nederlandse bezoekers. Die kunnen een audiotour meenemen maar ik probeer ook altijd hen bij de rondleiding te betrekken, bijvoorbeeld door met gebaren dingen uit te leggen.

Anja:

Ik wil vooral bereiken dat mensen alles goed kunnen zien en een goede indruk krijgen van het gebouw. Dat ze zich een beeld kunnen vormen van hoe het was om hier gevangen te zitten. Dat vind ik belangrijker dan een heleboel feiten en jaartallen over hen uit te storten.

Zlatko:

Ik maak mensen ervan bewust dat alles in de Poort authentiek is, want soms denken ze dat wat ze hier zien nep is. En dat het niet alleen maar een attractie is maar ook een serieuze kant heeft. Ik vind het belangrijk om mensen, door hun bezoek aan de Gevangenpoort, te laten ervaren hoe het rechtssysteem veranderd is.

Welk verhaal dat verbonden is met de Gevangenpoort vind je zelf het meest bijzonder?

Yara:

De gebroeders De Witt vanwege het politieke karakter van die geschiedenis, de rol die machtsverhoudingen speelden en hoe dat toen is gegaan: een spannend ‘plot-twist’ die je bijblijft door de tragische afloop. En ook Abraham de Wicquefort, omdat hij zo slim was en wist te ontsnappen.

Hij echt een James Bond uit de 17e eeuw!

Erik:

Dirk Volkertsz. Coornhert werd na de Beeldenstorm van 1566 in de Gevangenpoort opgesloten en schreef hier het boek 'Boeventucht'. Hij vond dat je misdadigers beter kon straffen door hen aan het werk te zetten dan met lijfstraffen, ook om ze voor te bereiden op terugkeer in de maatschappij. Coornhert kreeg toestemming om overdag de stad in te gaan maar moest wel elke avond terugkomen. Op een bepaald moment is hij bang geworden en gevlucht, naar het buitenland.

Anja:

De moord op Cornelis en Johan de Witt in 1672, tijdens het Rampjaar. Het is enerzijds een bekend verhaal maar anderzijds zijn er ook nog steeds raadsels aan verbonden, blijft het duister. Had de lynchpartij voorkomen kunnen worden? Waarom zijn ze niet beter beschermd?

Zlatko:

Ik vind het verhaal van Abraham de Wicquefort erg bijzonder: hij werd als spion levenslang gevangen gezet. Er is zelfs een speciale cel voor hem gemaakt. Maar het mooiste vind ik eigenlijk het gebouw zelf: het is zo compact, zo efficiënt eigenlijk. En na al die eeuwen waarin het gebouw is gebruikt staat het er nog steeds, zo goed en solide is het.

Wat kan het publiek leren van een bezoek aan Museum de Gevangenpoort?

Yara:

Vooral hoe het rechtssysteem vroeger functioneerde en hoe dat veranderd is. Mensen zeggen na een rondleiding vaak dat ze blij zijn dat ze nu leven en niet toen. Maar ik probeer ze ook te laten beseffen dat ieders visie op rechtspraak beïnvloed wordt door de verhoudingen binnen de

maatschappij waarin jeleeft. Dat is nu zo en dat was vroeger ook zo. Wat wij nu zien als gruwelijk was toen iets wat er nu eenmaal bij hoorde.

Erik:

Dat het strafrecht hier steeds humaner is geworden. De Franse tijd, met zijn nadruk op vrijheid, gelijkheid en broederschap, is daarbij van belang geweest. Maar dat is niet vanzelfsprekend. Kijk maar naar de situatie van de mensenrechten wereldwijd, daar valt nog veel aan te verbeteren.

Anja:

Dat de manier van straffen in Nederland humaner is geworden. Veel bezoekers komen hier met het idee dat het vroeger beter was: dat er minder criminaliteit was omdat er strenger werd gestraft. Een bezoek aan de Gevangenpoort kan een aanzet zijn om daar over te discussiëren. Het zet mensen aan het denken.

Zlatko:

Heel veel. De geschiedenis van het rechtssysteem maar ook Haagse geschiedenis, het ontstaan van de stad. Den Haag was en is als politiek centrum zeer invloedrijk en daarom was ook de Gevangenpoort van landelijk belang.

7.

Het jaar in cijfers

HET JAAR IN CIJFERS 2017

Bezoekers

Aantal bezoekers	63.464
------------------	---------------

Educatie

Aantal leerlingen Primair Onderwijs	2.720
Aantal leerlingen Voortgezet Onderwijs	11.141
Aantal deelnemers volwasseneducatie	1.930

Website en digitale media

Unieke bezoeken website	69.191
Unieke bezoekers totaal (IP adres)	55.148
Ontvangers digitale nieuwsbrieven	981
Facebookvrienden	1.517
Volgers op Twitter	1.830
Instagram volgers	667

Personnel

Medewerkers in dienst (per 31-12-2017)	19
Aantal fte (geheel 2017)	6,0
Aantal vrijwilligers (per 31-12-2017)	36

**BIJLAGE
BIJ
JAARVERSLAG**

**Museum de
Gevangenpoort
2017**

Inhoudsopgave

1. Positionering, activiteiten en cultuureducatie
2. Organisatie, bestuur, toezicht en governance
3. Collectiebeheer, veiligheidszorg, museumgebouw en depot
4. Maatschappelijk draagvlak: publieksbeleid, samenwerking, vrienden en Sebastiaan Genootschap
5. Financiën en cultureel ondernemerschap
6. Prestatiecijfers

1.

Positionering, activiteiten en cultuureducatie

POSITIONERING

De Gevangenpoort laat je zien en beleven hoe mensen vroeger werden behandeld als zij werden beschuldigd van crimineel gedrag. Als bezoeker word je je er -soms pijnlijk- van bewust hoe mensen vroeger in Nederland dachten over misdaad en straf en hoe jouw eigen opvattingen nu worden beïnvloed door actuele maatschappelijke ontwikkelingen, hier en elders.

Eeuwenlang was de Gevangenpoort, van oorsprong een toegangspoort tot het Binnenhof, de gevangenis van het machtige Hof van Holland. De combinatie van de Gevangenpoort als historisch monument waar het ooit écht gebeurde, zijn nationale collectie van martel- en strafwerk具gen en de verhalen van historische sleutelfiguren als Johan en Cornelis de Witt, Hugo de Groot en Dirck Coornhert maken de Gevangenpoort tot lieu de mémoire voor de ontwikkeling van onze Nederlandse rechtsstaat. (Missie, uit Beleidsplan Museum de Gevangenpoort 2017-2020)

Museum de Gevangenpoort is in Nederland een van de oudste opengestelde monumenten met een museale functie. Het belang van de Gevangenpoort voor Nederland is in internationaal opzicht te vergelijken met de Tower of Londen en de Prigjone Nove van het Doge-paleis in Venetië, al is de omvang van het gebouw kleiner.

De Gevangenpoort is onlosmakelijk verbonden met de nationale geschiedenis van het strafrecht en onze rechtsstaat, die zich ontrolde vanuit Den Haag. Het museum is lid van het Haagse Netwerk van Vrede en Recht, werkt samen met organisaties als Prodemos, Humanity House, Vredespaleis, Oranjehotel en Museon en verrijkt zijn expertise door contacten met advocaten, Hoge Raad, Raad van State en Dienst Justitiële Inrichtingen.

De fysieke ervaring tijdens het bezoek aan de Gevangenpoort is leidend bij de interactie met bezoekers.

Kracht van dit nationale icoon is de combinatie van gebouw en collectie. Met zijn activiteiten wil het museum bijdragen aan het historisch bewustzijn en het genuanceerd denken over het hedendaagse rechtsstelsel. De museale kerntaak van De Gevangenpoort is het levend houden van de collectie straf- en martelwerktuigen. Doel daarbij is niet groei maar verdere ontsluiting van de huidige collectie.

Voor de periode 2017-2020 heeft het museum zich tot doel gesteld de verhalen van de Gevangenpoort sterker in een hedendaagse context te zetten. Doelgroep zijn daarbij het onderwijs, professionals, toeristen, cultuur liefhebbers en bedrijven. Het museum zal drie samenhangende thema's als uitgangspunt nemen: Misdaad en straf, Vervolging en vrijheid en Rechtstaat en vrede. Deze werkt het museum uit in een aantal onderwerpen die direct de relatie blootleggen tussen heden en verleden.

De Gevangenpoort beschikt slechts over een kleine organisatie en beperkt budget en fysieke ruimte om alle ambities te realiseren. Er is daarom gekozen voor een gefaseerde aanpak. Om de uitvoering te stroomlijnen en het werven van additionele middelen beter mogelijk te maken zijn de activiteiten in 2017-2020 ondergebracht in drie lijnen: de Gevangenpoort on-site, de Gevangenpoort actief en de Gevangenpoort online. In 2017 is gestart met uitvoering van de lijnen Actief en Online.

Om de verbeelding te prikkelen en gerichte samenwerking met partnerinstellingen te versterken zal het museum in 2017-2020 jaarlijks extra aandacht besteden aan een verhaal uit de historie van de Gevangenpoort, gekoppeld aan een thema of herdenkingsjaar gerelateerd aan de Nederlandse geschiedenis. In 2017 was dat het Lutherjaar en de opkomst en vervolging van het protestantisme. Museum de Gevangenpoort richtte de schijnwerper op Jan de Bakker, de eerste Protestantse martelaar in de Nederlanden, die gevangenzat in de Gevangenpoort.

Bezoekers

Museum de Gevangenpoort verwelkomde in 2017 een aantal van maar liefst 63.464 bezoekers, een stijging van 11% ten opzichte van 2016. Daarmee staat dit jaar in de top 3 in de 136-jarige geschiedenis van het museum.

Samen met het Haags Historisch Museum werd het aantal van 110.771 bezoekers gehaald. Met diverse activiteiten op locatie in de stad hebben de beide musea bovendien ongeveer 94.000 mensen bereikt.

Internationale bezoekers

De Gevangenpoort blijft een publiekslieveling voor Nederlands en internationaal toeristisch bezoek. Voor de buitenlandse bezoekers zijn begeleidende gidsjes in acht talen beschikbaar. Rondleidingen worden in het weekend en op doordeweekse vakantiedagen ook in het Engels aangeboden. Op het moment dat er geen rondleiding mogelijk is, zijn audiotours beschikbaar in het Engels en Japans. Op de website is algemene bezoekersinformatie en informatie over de geschiedenis van het gebouw, stadswandelingen, educatie en kinderfeestjes te vinden in het Engels. Ook internationale scholen en organisaties bezochten de Gevangenpoort. Voorbeelden hiervan zijn the Amman Baccalaureate School (The Hague International Model UN), University College of Law en een bezoek via een educatief programma van het Europees Parlement.

Speciale rondleidingen en groepsbezoek

Museum de Gevangenpoort is een geliefde bestemming voor Gemeentelijke, Provinciale en Rijksinstellingen. Voorbeelden hiervan in 2017 zijn het bezoek van medewerkers van de Gemeente Den Haag, het Ministerie van Veiligheid en Justitie, het Ministerie van Defensie en de Belastingdienst.

De thematiek en uitstraling van de Gevangenpoort als historische gevangenis leidde tevens tot bezoeken van een groot aantal partijen uit de juridische sector: de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, diverse advocatenkantoren en medewerkers van verschillende rechtbanken, van de Dienst Justitiële Inrichtingen en van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie.

Amnesty International werd in de gelegenheid gesteld de Gevangenpoort te gebruiken als locatie voor een handtekeningenactie. Andere bijzondere groepsbezoeken betroffen de Vrienden van de Hofvijver en het Hof van Holland. Ook ontving het museum organisaties als de Jutters, diverse buurthuizen, zomerscholen en kinderopvangcentra. In 2017 was de Gevangenpoort opnieuw één van de locaties tijdens het hardloopevenement Urban Trail. Het museum stelde zijn gebouw bovendien beschikbaar als locatie voor filmopnames voor het programma MindF*ck en het NPO programma de Kennis van NU.

ACTIVITEITEN EN CULTUUREDUCATIE

Vaste opstelling en rondleidingen

De Gevangenpoort is een voor Den Haag en Nederland uniek gebouw. Van oorsprong is het een middeleeuwse toegangspoort naar het kasteel van de graven van Holland, het Binnenhof. Later werd deze poort ook een gevangenis, waar gedetineerden van het Hof van Holland achter de tralies zaten. Zij verbleven hier meestal maar kort, in afwachting van hun vonnis. Niet zelden werden gedetineerden hier gemarteld om ze tot een bekentenis te dwingen. Mocht de veroordeling tot de doodstraf leiden, dan vond de uitvoering van het vonnis plaats op het ‘Groene

Zoodje', het permanente schavot schuin tegenover de Gevangenpoort. Een gebeurtenis van nationaal belang was de gruwelijke lynchpartij op raadpensionaris Johan de Witt en zijn broer Cornelis, in 1672. Beiden werden door een opgehitste menigte uit de Gevangenpoort gesleurd en buiten afgemaakt. In de Gevangenpoort is de middeleeuwse sfeer vooral goed bewaard gebleven in de 'gajolen' (primitieve cellen). Hier zat het gewone volk opgesloten. Beter gesitueerden kregen een meer luxueuze cel en konden tegen betaling ook betere voeding krijgen.

De bezoeker kan kennismaken van de hierboven weergegeven geschiedenis van de Gevangenpoort en zijn bewoners aan de hand van gidsen. Daarnaast kan men zelfstandig een bezoek brengen aan enkele museale vertrekken. Hier worden de kwetsbare collectieonderdelen getoond in klimaatvitrines. De collectie van het museum bestaat uit straf- en martelwerktuigen, schandborden en 17de- en 18de-eeuwse objecten die met detentie te maken hebben.

Cultuureducatie voor scholen

Educatie is een belangrijk speerpunt voor Museum de Gevangenpoort. Om leerlingen van het Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs kennis te laten maken met de geschiedenis van het strafrecht worden verschillende programma's aangeboden. In 2017 ontving het museum in totaal 13.861 leerlingen, een stijging van 8% ten opzichte van 2016. Dit waren 217 groepen uit het Primair Onderwijs en 483 groepen uit het Voortgezet Onderwijs.

Opvallend was de stijging in het aantal aangevraagde museumlessen voor het Haagse Primair Onderwijs. De aanmeldingsprocedure gaat sinds 2016 centraal via Cultuurschakel en dit werkte positief uit voor de Gevangenpoort.

Voor het Voorgezet Onderwijs biedt het museum verschillende lessen, een rondleiding of de Emotietrip, een levensechte wandeling over misdaad en straf. Speciale programma's voor het Voortgezet Onderwijs over de rechtsstaat worden aangeboden in samenwerking met ProDemos, het Huis voor democratie en rechtsstaat.

In 2017 is een museumles ontwikkeld voor het nieuwe Cultuurmenu VO waarbij storytellers de leerlingen laten nadenken over een historische strafzaak vanuit verschillende perspectieven.

In 2017 is verder gewerkt aan de ontwikkeling van een doorgaande leerlijn erfgoed voor het Haagse Primair Onderwijs in het kader van het nieuwe gemeentelijke beleid Cultuuronderwijs op zijn Haags. Museum de Gevangenpoort/Haags Historisch Museum heeft een actieve rol vervuld in de ontwikkeling van dit nieuwe, op de vraag van scholen gerichte aanbod en leverde tot begin mei 2017 de voorzitter van de werkgroep die, in opdracht van Cultuurschakel, de leerlijn erfgoed heeft ontwikkeld. Het museum biedt het onderwijs ook een digitale schoolplaat die docenten kunnen gebruiken als voorbereiding op lessen en als lesmateriaal voor leerlingen: www.haagsetijden.nl

Educatie voor kinderen en jongeren buiten school

In het weekend en in de Haagse schoolvakanties kunnen kinderen in de Cipierswoning van het museum meer ontdekken over de Gevangenpoort. Een film introduceert het museum en vertelt wat de Gevangenpoort vroeger was. Voorts ontdekken de kinderen wat sommige voorwerpen uit de collectie precies zijn. Tijdens Festival de Betovering, in de herfstvakantie, organiseerde het museum workshops. Om de kinderen extra informatie te geven, aansluitend op de rondleidingen, was tijdens alle schoolvakanties, met uitzondering van de zomervakantie, een verhalenverteller

actief in de Gevangenpoort. Elke woensdag, zaterdag en zondag is er de mogelijkheid een kinderfeestje te boeken.

Net als in voorgaande jaren organiseerde het museum in samenwerking met het Haags Historisch Museum in 2017 colleges voor kinderen van 8 tot 12 jaar. De colleges sluiten aan bij het landelijke programma MuseumJeugdUniversiteit.

Gevangenpoortlezingen

Het museum beraadt zich op dit moment over de wijze waarop de Gevangenpoortlezingen kunnen worden voortgezet, mede in het licht van het nieuwe beleid voor het museum.

Evenementen

Jaarlijks organiseert het museum een aantal bijzondere evenementen. In 2017 waren dat bijvoorbeeld:

- Dag van de Haagse Geschiedenis
- Museumnacht Den Haag
- Museumnacht Kids
- Nacht van de Dictatuur
- Avondrondleidingen met pubquiz

In 2017 werd meerdere keren met ProDemos samengewerkt. Zo werden de combinatiebezoeken aan Museum de Gevangenpoort en de Ridderzaal tijdens de zomermaanden wegens succes voortgezet. Nieuw was de themarondleiding- en wandeling **Politieke Moorden**, die tweemaal nagenoeg uitverkocht was. Ook de Nacht van de Dictatuur was een succes. Bij dit evenement werd niet alleen met ProDemos, maar ook met Amnesty International en het Nederlands Helsinki Comité samengewerkt. In 2017 werd voor het eerst deelgenomen aan de Haagse Vrijheidsweken. Tijdens de Haagse Vrijheidsweken staan thema's als vrijheid, vrede, democratie en rechtstaat centraal in Den Haag.

De Gevangenpoort haakte aan met de themarondleiding
De humanisering van het strafrecht.

Voor de tweede keer werd een activiteit georganiseerd rondom de ***World Day Against the Death Penalty***, op 10 oktober 2017. In Nederland werkt onder meer Amnesty International mee aan deze dag door extra aandacht te vragen voor dit thema en actie te voeren tegen de doodstraf. In de Gevangenpoort werd een rondleiding gegeven over Jan de Bakker, de eerste persoon die wegens ketterij werd vervolgd in Holland. Daarna volgde een lezing door auteur en kerkhistoricus Gerard van Manen.

De Gevangenpoort ontving dit jaar weer veel georganiseerde groepsbezoeken voor een speciale rondleiding, dikwijls gecombineerd met een buitenwandeling. Onder meer de wandelingen ***Het Binnenhof als middeleeuws kasteel*** en ***Langs Haagse paleizen*** behoren tot het vaste aanbod.

2.

Organisatie, bestuur, toezicht en governance

Museum de Gevangenpoort vormt samen met het Haags Historisch Museum de Stichting Haags Historisch Museum. Museum de Gevangenpoort wordt gesubsidieerd door het Rijk en het Haags Historisch Museum door de Gemeente Den Haag. De gescheiden financiering vereist voor elk van beide locaties een aparte begroting en een aparte inhoudelijke en financiële verantwoording. Deze gegevens zijn in de jaarrekening opgenomen en worden door de accountant en Gemeente en Rijk goedgekeurd. Deze bijlage bij het jaarverslag heeft betrekking op Museum de Gevangenpoort.

ORGANISATIE

Op 31 december 2017 waren bij de Stichting Haags Historisch Museum (= Haags Historisch Museum + Museum de Gevangenpoort) 25 medewerkers in dienst. Van deze medewerkers werkten er 9 fulltime. Op 31 december 2017 waren 40 vrijwilligers verbonden aan de stichting. De vrijwilligers doen werk op allerlei gebied en zijn onmisbaar in de dagelijkse bedrijfsvoering van de beide musea. Zij verzorgen rondleidingen, zijn gastheer/gastvrouw, werken aan de collecties en de tentoonstellingen en ondersteunen het secretariaat en het archief.

Over geheel 2017 was het aantal personeelsleden van de Stichting Haags Historisch Museum 26, waarvan 4 alleen werkzaam voor Museum de Gevangenpoort, 6 alleen werkzaam voor het Haags Historisch Museum en 16 werkzaam voor beide musea. Het aantal formatie-eenheden over geheel 2017 was 19,8 fte, waarvan 13,8 voor het Haags Historisch Museum en 6,0 voor Museum de Gevangenpoort.

Naast de medewerkers die in dienst zijn bij de stichting werden over geheel 2017 18 medewerkers extern ingehuurd voor diverse werkzaamheden.

Dit betreft externen die over een periode langer dan drie maanden werden ingehuurd.

De gemiddelde leeftijd van de vaste medewerkers is 51 jaar. Het ziekteverzuim bedroeg tijdens het verslagjaar 5,8 %.

Interne communicatie komt onder andere tot stand door personeels- en vrijwilligersvergaderingen.

In verband met de wet DBA hanteert het museum standaardovereenkomsten voor in te huren zzp-ers.

Hiervoor is gebruik gemaakt van voorbeeldovereenkomsten die zijn goedgekeurd door de Belastingdienst.

Stages

In 2017 zijn de volgende stagiaires werkzaam geweest bij Museum de Gevangenpoort:

- Rosalie Schellingerhout, studente aan de Reinwardt Academie (vanaf 10/11/2016 t/m 31/1/2017) bij de afdeling Publiekszaken. Zij onderzoekt de verwachtingen en ervaringen van leerlingen uit het Voortgezet Onderwijs, voor en na afloop van een bezoek aan Museum de Gevangenpoort.
- Gedurende 2017 liepen de volgende beveiligers in opleiding stage: Leon de Haas, Anton Meijer, Franky Muller, Peter Pijnenburg, Rulando Rafaela, Ayman Abdelaziz, Ugur Akkaya, Johannes Bosch, Roy Dijkstra, Lars Pakvis, Dante Wagemakers en Rita Benson.

Antoinette Visser Fonds

Bij het afscheid van Antoinette Visser is als cadeau, door diverse organisaties en personen die het Haags Historisch Museum en Museum de Gevangenpoort steunen, geld geschenkt om een Antoinette Visser Fonds te creëren. Dit fonds zal de komende jaren worden ingezet om aan talentvolle (her-)starters de mogelijkheid te bieden werkervaring op te doen.

Team van medewerkers en vrijwilligers

Museum de Gevangenpoort:

Directie

Marco van Baalen

Secretariaat

Hettie Slot

Hannie Lingsma* (t/m 3/4)

Harry Schroot* (t/m 31/12)

P&O

Tanja de Vries**

Beleid en Projecten

Aart de Groot

Financiën

Margriet Tacoma

Wim Hartman

Ad Aarnoutse**

Gillienne Albertsz** (vanaf 21/9)

Collecties

Robert van Lit

Patricia Deiser

Lex van Tilborg

Frank de Hoog**

Elien Voerman-Bruins**

Publiekszaken

Diana Timmer

Rosa Bilkes

Hans Gramberg

Gerda Kosters

Marieke van Os

Iris Raasveldt

Els Wegerif*

Lex van Zwieten*

Imke Hegge** (t/m 1/5)

Jet de Knegt** (vanaf 15/2)

Ilse Linn**

Romy Meijer**

Anoesjka Minnaard** (vanaf 1/6)

Lotte de Voogd van der Straaten**

Lisa van Wanrooij** (vanaf 1/4)

Laura Wielders**

Esther de Wijn**

Locatie GP

Wilma Mekking

Krista Bakker (t/m 31/7)

Floris Meijer

Joke Meinderts

Freek Plasmeijer

Robert Ziaja

Cora Scherpenberg*

Paul Bisram**

Carly Derlagen**

Karen Meinderts** (vanaf 1/8)

Rondleiders GP

Adjiedj Badoella* (t/m 30/11)

Eric Boer*

Ronneke Borsboom*

Henk van den Broek*

Eric Bunning* (t/m 31/5)

Yip Cheung*

Renée Cieraad* (vanaf 22/9)

Anja Derlagen*

Martin Driessen*

Hans Dutscher*

Martin Evans*

**Team van medewerkers en vrijwilligers
Museum de Gevangenpoort:**

Maaike Figge*
Jelle Groeneboer*
Bert Haas*
Ad Haaze*
Huib Holewijn*
Yvo Jager*
Hester van der Jagt*
Diana Kuppens* (t/m 1/9)
Frederick Linck*
Marjolein Linck*
Michel van Loon*
Hans Lukkien*
Theo van Maanen*
Anton Meijer* (vanaf 1/12)
Georgia Metaxa* (vanaf 1/1)
René Mors*
Henk Postma*
Jelle Schellekens* (t/m 30/6)
Zlatko Skomrak* (vanaf 1/6)
Robert Stappers*
Roelof Veenstra*
Han Verlind* (vanaf 1/2)
Karen Volker*
Robert-Jan Wes* (t/m 30/4)
Yara Winkelhof*
Bob Zwaal*

* vrijwilliger

** ingehuurd (nb alleen personen die een werkplek hadden in het museum en voor een periode langer dan 3 maanden werden ingezet)

BESTUUR

De heer M.J.J.L.H. (Marco) van Baalen heeft gedurende het hele jaar 2017 de functie directeur-bestuurder vervuld.

De Raad van Toezicht stelt de rechtspositie en de bezoldiging van de directeur-bestuurder vast.

De duur van de arbeidsovereenkomst met de huidige directeur-bestuurder is onbepaald. Jaarlijks wordt het functioneren van de directeur-bestuurder beoordeeld door de Raad van Toezicht.

Marco van Baalen vervult de volgende relevante nevenfuncties:

- voorzitter van de Stichting Europees Erfgoed Atlantikwall,
- bestuurslid Stichting Binnenstad Den Haag (programmahoeder Museumkwartier)
- bestuurslid Stichting Haagse Historie en Erfgoed
- secretaris van het Sebastiaan Genootschap
- secretaris van de Stichting Steunfonds SHHM
- adviseur van het bestuur van het Oranjehotel

Al deze nevenfuncties worden onbezoldigd en voor onbepaalde tijd vervuld.

TOEZICHT EN GOVERNANCE

Op 31 december bestond de Raad van Toezicht uit de volgende leden: mevr. drs. S.S.N. Alibux, mevr. drs. S.M. Bak, prof.mr. Y. Buruma, mevr. dr. E.M. Jacobs (voorzitter), mevr. drs. J.I.G.J. Jeurissen, drs. J.C. Schenderling en dr. M.J.S. Spierts. De Raad van Toezicht kwam bijeen op 23 maart, 13 juni, 29 augustus en 12 december.

Onderwerpen die geregeld aan de orde kwamen, zijn de financiën, samenwerking met andere partijen, het functioneren van de organisatie, de programmering van activiteiten en de code cultural governance.

Dr. W.M. Witteveen trad op 1 september af nadat zijn derde bestuurstermijn was verstreken. De vergaderingen werden bijgewoond door directeur Marco van Baalen en, op afroep, door andere medewerkers van het museum.

Rooster van Aftreden:

Drs. J.C. Schenderling	eerste termijn	15-1-2018
Mevr. drs. S.S.N. Alibux	tweede termijn	25-9-2019
Prof. mr. Y. Buruma	tweede termijn	25-9-2019
Mevr. drs. S.M. Bak	tweede termijn	20-3-2020
Mevr. dr. E.M. Jacobs (voorzitter)	eerste termijn	23-3-2020
Mevr. drs. J.I.G.J. Jeurissen	eerste termijn	23-3-2020
Dr. M.J.S. Spierts	eerste termijn	23-3-2020

De leden van de Raad van Toezicht vervullen de volgende functies en relevante nevenfuncties:

Mevr. drs. S.S.N. Alibux is zelfstandig ondernemer op het gebied van sales, communicatie en business-development. Zij vervult geen relevante nevenfuncties.

Mevr. drs. S.M. Bak is directeur van Museum Arnhem. Zij vervult de volgende relevante nevenfuncties: voorzitter Stichting Fashion Design Festival Arnhem, voorzitter Stichting Farm of the World (project binnen Culturele Hoofdstad 2018), lid adviesraad CASA te Arnhem, voorzitter sectoradvies Beeldende Kunst Raad voor Cultuur, redacteur Stichting Ons Erfdeel en bestuurslid Museumvereniging (sinds 20 november 2017).

Prof. mr. Y. Buruma is raadsheer in de Hoge Raad der Nederlanden. Hij vervult de volgende relevante nevenfuncties: voorzitter bestuur Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (tot 1 december 2017), redacteur Nederlands Juristenblad, lid bestuur Stichting Maatschappij en Veiligheid, CPO-hoogleraar Rechtsstaat aan de Radboud

Universiteit, lid bestuur Rechters voor Rechters en lid-jurist
Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg

Mevr. dr. E.M. Jacobs is zelfstandig ondernemer, actief als consultant, bestuurder en onderzoeker in de cultureel erfgoed sector. Zij vervult de volgende relevante nevenfuncties: commissaris Vaderlandsch Fonds ter Aanmoediging van 's-Lands Zeedienst, voorzitter Vrienden Universiteitsbibliotheek Leiden, bestuurslid Vereeniging Nederlandsch Historisch Scheepvaart Museum Amsterdam, bestuurslid Stichting Fellowships Scheepvaartmuseum Amsterdam, bestuurslid Stichting Leerstoel Zeegeschiedenis Universiteit Leiden en lid Registratiecommissie Museumregister Nederland

Mevr. drs. J.I.G.J. Jeurissen is directeur van het Huis voor Klokkenluiders. Zij vervulde in 2017 geen relevante nevenfuncties.

Drs. J.C. Schenderling is gepensioneerd algemeen directeur van de Dienst OCW, gemeente Den Haag. Hij vervult de volgende relevante nevenfuncties: directeur van Han Schenderling Management en Advies (tot 1-7-2017), lid Raad van Toezicht Museon en ambassadeur van Stichting Taal aan Zee.

Dr. M.J.S. Spierts is zelfstandig onderzoeker en publicist op het gebied van sociaal werk, educatie en cultuur. Hij vervulde in 2017 geen relevante nevenfuncties.

Governance

Museum de Gevangenpoort vormt samen met het Haags Historisch Museum de Stichting Haags Historisch Museum. De stichting volgt de Code Cultural Governance. De Stichting Haags Historisch Museum wordt bestuurd volgens het Raad van Toezichtmodel met een directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht heeft tot taak

toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de stichting. De Raad bestaat uit maximaal 7 en minimaal 5 personen. De leden worden benoemd voor een zittingsduur van maximaal 3 jaar. Het maximaal aantal zittingstermijnen is 3. Werving voor vacatures in de Raad geschieht openbaar. Er is een eenkoppige directie. Er is een door de Raad van Toezicht vastgesteld directiereglement.

De directeur-bestuurder en de Raad van Toezicht dragen er zorg voor dat recht wordt gedaan aan de afzonderlijke positie van beide musea. Meerjarenbegrotingen, jaargedrotingen en financiële voortgangsrapportages van beide musea worden afzonderlijk van elkaar besproken. In de jaarrekening van de stichting is voor elk van beide musea een aparte financiële verantwoording opgenomen. Beide musea hebben een eigen jaarverslag en een eigen marketingplan en collectieplan.

Bij de samenstelling van de Raad van Toezicht wordt rekening gehouden met de benodigde expertise op het gebied van de inhoudelijke thematiek van de Gevangenpoort.

Missie, organogram, beloningsbeleid en samenstelling van het bestuur van het museum worden openbaar gemaakt via de website www.gevangenpoort.nl. Ook de profielbeschrijvingen en het rooster van aftreden van de Raad van Toezicht staan op de website vermeld alsmede gegevens over de inschrijving bij de Kamer van Koophandel, het beleidsplan 2017-2020 van het museum en de jaarverslagen en financiële jaarstukken van de afgelopen jaren.

Onderwerpen die in het kader van goed bestuur en toezicht in 2017 zijn geagendeerd en besproken door Raad van

Toezicht en directie betreffen:

- vaststelling van de jaarstukken en het bestuursverslag van Museum de Gevangenpoort voor 2016
- jaarverslag van Museum de Gevangenpoort voor 2016
- evaluatie accountant
- tussentijdse financiële rapportages en prognoses voor 2017 en begrotingen cf. Erfgoedwet en BIS van Museum de Gevangenpoort voor 2018
- uitvoering van het museale beleid en van de diverse activiteiten en de eventuele risico's die zich daarbij voordoen
- strategische samenwerking met derden, zoals het Oranjehotel, en strategische ontwikkelingen zoals de totstandkoming van het Haagse Museumkwartier
- evaluatie van het functioneren van de directeur bestuurder
- zelfevaluatie functioneren Raad van Toezicht.

Op 12 december heeft de Raad van Toezicht een jaarplanner voor zijn vergaderingen vastgesteld, overeenkomstig het model dat daarvoor in de Code Cultural Governance is opgenomen.

In 2017 is gestart met voorbereidingen om de naam van de stichting te veranderen in Stichting Haags Historisch Museum-Museum de Gevangenpoort. Naar verwachting zal deze naamswijziging in het voorjaar van 2018 worden vastgesteld indien de Gemeente Den Haag en het Ministerie van OCW hiermee instemmen.

Ethische Code

Als onderdeel van het personeelsbeleid heeft de Ethische Code voor Musea een vaste plaats in de manier van werken. Bij het afsluiten van een arbeidsovereenkomst wordt standaard getekend voor het werken volgens de ethische code. Ook vrijwilligers, uitzendkrachten, stagiaires en overige contractanten leggen deze belofte af.

Bezoldigingsbeleid

De Stichting Haags Historisch Museum volgt de cao-gemeenten. Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. De verantwoording in verband met de WNT is onderdeel van de jaarrekening. De stichting keert geen bezoldigingen uit die hoger zijn dan de geldende WNT-norm. Toezichthoudende topfunctionarissen (de leden van de Raad van Toezicht) ontvangen geen bezoldiging. Als topfunctionaris in de organisatie kan binnen de Stichting worden aangemerkt de bestuurder. De directeur is de bestuurder van de Stichting. De functieomvang is gesteld op 1 fte.

3.

Collectiebeheer, veiligheidszorg, museumgebouw en depot

COLLECTIEBEHEER

Conservering

Een 17de-eeuwse geldbus op een houten voetstuk is tijdelijk van de zolderruimte van het poortgebouw weggehaald om te worden gerestaureerd. Aan de bus heeft de firma Helicon enig ontbrekend houtwerk aangevuld en het voetstuk verstevigd. Een kleed en enkele meubelen werden bij de firma Hizkia van Kralingen in Den Haag in een speciale zuurstofvrije tent geplaatst ter bestrijding van motten en houtworm.

Onderzoek en ontsluiting collectie

Op de website van het museum wordt een aantal objecten uit de collectie voor het publiek ontsloten met een afbeelding en een toelichtende tekst. Naast enkele schilderijen en prenten, bijvoorbeeld portretten van Hugo de Groot, de gebroeders De Witt en Abraham de Wicquefort, zijn dit vooral verschillende straf-, martel- en politiewerktuigen.

Nieuw in 2017 is de toevoeging van een ontdek-onderdeel op de website, waar bezoekers verdiepende verhalen kunnen lezen binnen drie thema's: (1) misdaad en straf, (2) vervolging en vrijheid en (3) rechtstaat en vrede. In 2017 werden onder meer verhalen gepubliceerd over Jan de Bakker, de gebroeders De Witt, klassenjustitie, het Hof van Holland en de geschiedenis van de Gevangenpoort. De verhalen worden geïllustreerd met afbeeldingen uit zowel de eigen collectie van het museum als uit externe beeldbanken.

Registratie

Wat betreft registratie van de collectie van de Gevangenpoort ging de aandacht in 2017 uit naar het plaatsen van de objecten in het nieuwe depot aan het

Forepark en het opnemen van deze nieuwe standplaatsen in het collectieregistratiesysteem ADLIB.

Aankopen

Er zijn in 2017 geen aankopen gedaan voor de collectie.

Schenkingen

Er zijn in 2017 geen schenkingen ontvangen voor de collectie.

Bruiklenen aan derden

Er zijn in 2017 geen nieuwe bruiklenen verleend aan derden.

Bruiklenen van derden

De langdurige bruiklenen aan de Gevangenpoort van het Frans Halsmuseum (6), RCE (3), Nationaal Onderwijsmuseum (1), Gemeente Zeist (2), Gemeentemuseum Den Haag (4), Rijksmuseum Amsterdam (3) en Haags Historisch Museum (4) zijn gecontinueerd. Er zijn in 2017 geen nieuwe langdurige bruiklenen aangevraagd voor de Gevangenpoort.

VEILIGHEIDSZORG

Museum de Gevangenpoort heeft, in samenwerking met het Haags Historisch Museum, zijn beleid gericht op veiligheidszorg voortgezet. Er zijn stagiairs beveiliging aan het werk geweest die door het eigen team van praktijkbegeleiders worden ondersteund. Het wordt als plezierig en leerzaam ervaren dat de Stichting Haags Historisch Museum twee onderling zeer verschillende locaties in beheer heeft. Hierdoor kunnen de stagiaires met de diverse aspecten van beveiligen ervaring opdoen. Het museum streeft ernaar de solide basis van het eigen beveiligingsteam verder te versterken door oud stagiairs die nog verder studeren op oproepbasis in te zetten.

In navolging van 2016 is het museum ook in 2017 gestart met een groep die via een social-return project van de gemeente Den Haag en het Werkgevers Service Punt de opleiding beveiliger volgt. Het museum werkt hiervoor samen met het beveiligingsbedrijf Hofstad Security in Den Haag dat de theorielessen verzorgt. Deze groep heeft met succes de opleiding gevolgd en zijn inmiddels allemaal doorgestroomd naar een betaalde baan.

Alle BHV-ers hebben met succes het benodigde certificaat behaald en met goed gevolg deelgenom aan herhalingslessen.

Op 25 september 2017 hebben de BHV-organisaties van de Gevangenpoort, Galerij Prins Willem V en het Ministerie van Algemene Zaken een table topoefening georganiseerd, met aansluitend een korte ontruiming. Doel van deze oefening was het oefenen van een ontruiming wanneer ontruiming volgens de standaardprocedure niet mogelijk is.

Museum de Gevangenpoort en het Haags Historisch Museum bevinden zich aan de Hofvijver. De Hofvijver en omgeving worden in toenemende mate ingezet voor evenementen, hetgeen de nodige aandacht vraagt ten aanzien van risico-inventarisatie en controle van de juiste uitvoering van vereiste maatregelen. De musea hebben hierover regelmatig contact met de gemeente, buurmusea en de beheerder van het Binnenhof. Een van die risicovolle evenementen was het vuurwerk spektakel op de Hofvijver met oud & nieuw.

Museum de Gevangenpoort / Haags Historisch Museum was ook in 2017 voorzitter van het Haags Preventie Netwerk. Dit jaar zijn de banden met het netwerk in Amsterdam geïntensiveerd door elkaar uit te nodigen op bijeenkomsten en de gespreksonderwerpen te delen. Gezamenlijk met 7 andere musea is een onderzoeksproject gestart naar wateroverlast door hevige regenval, de

gevolgen daarvan en de mogelijkheden erop te anticiperen. Het Mondriaan Fonds ondersteunde dit project met een subsidie. De uitkomsten van het project zijn 21 september 2017, tijdens een landelijk symposium in Museum Meermanno gepresenteerd. Het volledig verslag van het project is terug te lezen op de ook op deze dag gelanceerde website van het Haags Preventie Netwerk: www.haagspreventienetwerk.nl. Museum de Gevangenpoort was bij dit project geen onderdeel van het onderzoek maar kan zich door de gedeelde kennis weer beter focussen op calamiteiten.

Ook nemen Museum de Gevangenpoort /Haags Historisch Museum deel aan de duurzaamheidskring Den Haag voor culturele instellingen, het Overkoepelend Overleg Pleinkwartier en is een medewerker bestuurslid van de Ondernemersvereniging Pleinkwartier.

MUSEUMGEBOUW

Onderhoud

Vanaf 1 januari 2017 is Museum de Gevangenpoort (Stichting Haags Historisch Museum) zelf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het museumgebouw. Deze wijziging zal voor een proefperiode van vijf jaar van kracht zijn; na 31 december 2021 wordt deze proefperiode geëvalueerd. Het museum heeft besloten gebruik te blijven maken van de diensten van het Rijksvastgoedbedrijf. In de aanloop naar 2018 heeft het Rijksvastgoedbedrijf ernaar gestreefd diverse onderhoudswerkzaamheden af te ronden. Enkele restpunten zullen worden overgeheveld naar 2018. Hierbij betreft het werkzaamheden op zowel technisch als bouwkundig gebied. De Gevangenpoort is door de Gemeente Den Haag op een lijst gezet van gebouwen waarvan, in het kader van het te ontwikkelen Museumkwartier, de gevels zullen worden uitgelicht.

Pestmanagement

De firma Helicon Conservation Support controleert de Gevangenpoort doorlopend op plaagdieren. Indien er problemen worden geconstateerd, worden deze door het museum samen met Helicon alert opgepakt en opgelost. Dit leidt er bij voorbeeld toe dat objecten tijdelijk worden verwijderd om te worden schoongemaakt of dat textilia een vriesbehandeling ondergaan.

DEPOT

Nadat in 2015/16 de collectie is overgebracht naar het nieuwe depot bij Hizkia van Kralingen in het Forepark, werden de uitloopwerkzaamheden in verband met de verhuizing in 2017 afgerond. Alle objecten zijn inmiddels uitgepakt, de conditie en nummering is gecheckt en de nieuwe standplaatsen zijn geregistreerd in het collectieregistratiesysteem ADLIB.

4.

Maatschappelijk draagvlak: publieksbeleid, samenwerking, vrienden en Sebastiaan Genootschap

PUBLIEKSBELEID

De marketingcommunicatiestrategie van het museum werd in 2017 gecontinueerd. De verschillende activiteiten werden door actieve persbenadering voor het voetlicht gebracht. Ook deed Museum de Gevangenpoort mee aan collectieve marketing bij verschillende evenementen zoals de *Nacht van de Dictatuur* en de *Museumnacht*.

Marketing en Publieksonderzoek

Parallel aan de ontwikkeling van de nieuwe koers, werd het marketingplan gactualiseerd. De vijf doelgroepen (toeristische bezoeker, cultuur liefhebber, onderwijs/ professionals en zakelijk) worden elk op hun eigen manier benaderd, via off- en online media. In samenwerking met medewerkers van Aegon, die éénmaal per jaar op vrijwillige basis cultureel-maatschappelijke organisaties ondersteunen, werd een customer journey beschreven voor een bezoek aan het museum. Hun ervaringen werden uitgebreid besproken in een follow-up bijeenkomst.

Online media

In 2017 is de website niet alleen het hele jaar up-to-date gehouden, maar ook actief aangevuld met nieuwe verhalen en activiteiten. De website werd 69.191 keer bezocht en had 55.148 unieke bezoekers. Ten opzichte van het jaar ervoor is een groei van 7,6% gerealiseerd in aantal sessies, hebben we 9% meer gebruikers ontvangen en 6,3% meer paginaweergaven gerealiseerd.

Meermaals per jaar stuurt het museum een nieuwsbrief per mail. Bezoekers kunnen zich aanmelden voor deze nieuwsbrief via de website. In 2017 is de digitale nieuwsbrief 6 keer verschenen en sloot het jaar af met 909 abonnees voor de Nederlandstalige nieuwsbrief, een zeer lichte stijging ten opzichte van het jaar ervoor. Dit kan verklaard worden doordat nieuwsbriefabonnees voorheen (succesvol) werden

geworven via een intekenlijst op de eerste binnenplaats, maar dat aantal nam aanzienlijk af nadat de binnenplaats een andere indeling kreeg en het daar aanwezige houten meubel verdween. Ook de introductie van de verplichte double opt-in heeft mogelijk een rol gespeeld.

De Engelstalige nieuwsbrief sloot het jaar af met 72 abonnees.

Facebook, Instagram en Twitter zijn de social media waarop de Gevangenpoort het meest actief is.

De berichten variëren van promotie van activiteiten tot historische feiten en verhalen over de geschiedenis van de Gevangenpoort. Aan het eind van 2017 had het museum 1.517 Facebookvrienden, 1.830 volgers op Twitter en 667 volgers op Instagram. Op Instagram heeft het museum in 2017 de hoogste absolute groei doorgemaakt met 228 nieuwe volgers (gevolgd door Twitter met 216 en Facebook met 215 volgers). Op Instagram werd tevens de hoogste relatieve groei doorgemaakt met 51,9% (gevolgd door Facebook met 16,5% en Twitter met 13,4%).

Op Twitter sluit Museum de Gevangenpoort het jaar af met het hoogste aantal totale volgers.

Hofvijverpasse-partout

Het Hofvijverpasse-partout werd in 2017 gecontinueerd. Zowel Museum de Gevangenpoort als het Haags Historisch Museum participeren hierin, samen met Museum Bredius en Galerij Prins Willem V. Vooral bezoekers van de Gevangenpoort weten de combinatie met de verschillende musea te waarderen. In 2017 ontving elk deelnemend museum een uitkering volgens een bepaalde verdeelsleutel. In totaal werden 852 passe-partouts verkocht bij de verschillende musea.

SAMENWERKING

Museum de Gevangenpoort werkt structureel samen met diverse museale en niet-museale partners:

- Museum de Gevangenpoort is lid van de Stichting Directieoverleg Haagse Musea en de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea en doet mee aan de gezamenlijke Museumnacht, Kindermuseumnacht en het Cultuurmenu.
- Museum de Gevangenpoort en Galerij Prins Willem V delen het entreegebied en de kassa met elkaar en bieden combitickets aan.
- Museum de Gevangenpoort, Haags Historisch Museum, Galerij Prins Willem V en Museum Bredius bieden het publiek een gezamenlijk Hofvijverpasste-partout aan.
- Museum de Gevangenpoort, Haags Historisch Museum en ProDemos werken samen op diverse gebieden zoals het aanbod voor scholen en combinatiebezoeken aan Museum de Gevangenpoort en de Ridderzaal tijdens de zomermaanden.
- Museum de Gevangenpoort, Haags Historisch Museum, Museon en Stichting Oranjehotel hebben in 2015 afspraken gemaakt over samenwerking bij de toekomstige ontsluiting van het Oranjehotel. Nadat in 2016 en 2017 vooral de herinrichting van het Oranjehotel onderwerp van gesprek is geweest, is Museum de Gevangenpoort in 2017 ook betrokken bij de ontwikkeling van het marketing- en communicatie plan van het Oranjehotel.

- Museum de Gevangenpoort, Haags Historisch Museum, Museon, Stichting Oranjehotel, ProDemos, Vredespaleis, Humanity House, Just Peace Festival en de Leidse universiteit in Den Haag hebben afgesproken om in gezamenlijkheid een programma (educatie, tentoonstellingen, evenementen) te realiseren rond het thema Vrede, Recht en Internationale Samenwerking. De verdere uitwerking van de plannen is in 2017 gestart en zal in 2018 worden afgerond.
- Museum de Gevangenpoort is betrokken bij de ontwikkeling van het Haags Museumkwartier.
- Museum de Gevangenpoort vervult een actieve rol in bestuur en redactie van het magazine Haagse Historie.
- Museum de Gevangenpoort werkt samen met de Cultuurschakel aan de ontwikkeling van de leerlijn Erfgoed in het kader van het nieuwe gemeentelijke beleid *Cultuuronderwijs op zijn Haags* .
- Museum de Gevangenpoort werkt samen met andere musea in het kader van de MuseumJeugdUniversiteit.
- Museum de Gevangenpoort is lid van het Haags Preventie Netwerk.

Samenwerking met Galerij Prins Willem V

Museum de Gevangenpoort en Museum Galerij Prins Willem V (Mauritshuis) beschikken over een gemeenschappelijke entree en delen verschillende publieksvoorzieningen. De Galerij was het eerste openbare museum in Nederland. In 1774 bracht de Nederlandse stadhouder Willem V, Prins van Oranje-Nassau (1748-1806) hier de belangrijkste schilderijen uit zijn

collectie bijeen. Hoewel de thematiek van Gevangenpoort en Galerij op het eerste gezicht zeer van elkaar verschillen -kunst tegenover straf en marteling- ligt aan beide musea eenzelfde principe ten grondslag. In beide gebouwen kan de bezoeker een historische belevening ondergaan. Zo gaat het in de Galerij niet in de eerste plaats om de afzonderlijke schilderijen, maar om de presentatie als geheel die de bezoeker iets duidelijk moet maken over het verleden: hij of zij kan zich één moment een hoveling wanen aan het hof van Willem V. Hetzelfde geldt voor de Gevangenpoort waar de bezoeker kan beleven hoe in het verleden straf en gevangenschap werden toegepast. Galerij en Gevangenpoort laten samen de uitersten zien van de bestuurlijke macht: zowel het vorstelijk vertoon van de stadhouders als de wetshandhaving en juridische repressie van politieke tegenstanders. Het verbindende verhaal van de twee musea wordt toegelicht in de gemeenschappelijke filmzaal. De combinatie van de Gevangenpoort en Galerij wordt gewaardeerd. Dit blijkt uit de succesvolle verkoop van de combikaart. In 2017 werden 9.524 combikaarten verkocht.

VRIENDEN

De Geschiedkundige Vereniging Die Haghe - Vrienden van het Haags Historisch Museum is sinds 1 januari 2016 de officiële vriendenvereniging van Museum de Gevangenpoort en het Haags Historisch Museum.
Eén van de vele activiteiten van Die Haghe in 2017 was de twaalfde Johan de Wittlezing die plaatsvond op 20 augustus en werd gehouden door Maurice Wery, conservator Stads- en Oranjegeschiedenis in het Prinsenhof Delft. De titel luidde '*Het wonderlid van Jan de Witt. Over de tong en vinger van de gebroeders De Witt en andere vaderlandse relieken.*

'Verdere informatie over de vereniging en haar activiteiten is te vinden in het jaarverslag 2017, die zal worden opgenomen in het Jaarboek 2018 en op de website www.haagsgeschiedenis.nl

SEBASTIAAN GENOOTSCHAP

Het Sebastiaan Genootschap ondersteunt het Haags Historisch Museum en Museum de Gevangenpoort door bij het publiek, in het bijzonder het beroeps- en bedrijfsleven, het bewustzijn voor en de betrokkenheid bij het Haagse erfgoed te versterken. Ter ondersteuning van het wervingsbeleid van het bestuur is met steun van ere-voorzitter burgemeester J.J. van Aartsen een Comité van Aanbeveling in het leven geroepen, bestaande uit Prof. mr. M.W.C. Feteris, president van de Hoge Raad der Nederlanden, generaal-majoor b.d. H. Morsink, Kanselier van de Nederlandse Orden, Mr. dr. A.M.M. Orie, rechter in het Joegoslavië Tribunaal, mevrouw S.C. Tóth, onderneemster, Drs. A.F. van der Touw, voorzitter Raad van Bestuur Siemens Nederland en Mr. Paul van Vliet, cabaretier. Burgemeester P.C. Krikke is in 2017 oud-burgemeester J.J. Van Aartsen opgevolgd als ere-voorzitter van het Sebastiaan Genootschap. Het Jaarverslag 2017 van het Sebastiaan Genootschap is te vinden op de website van het Haags Historisch Museum.

5. Financiën en cultureel ondernemer- schap

Museum de Gevangenpoort streeft als cultureel ondernemer naar een gezonde financiële situatie waarin risico's worden gespreid, kostenefficiënt wordt gewerkt -onder andere door samenwerking met andere musea- en eigen inkomsten en bijdragen uit private middelen worden gestimuleerd.

Het museum is behoedzaam met het nemen van risico i.v.m. een beperkt eigen vermogen.

Voor een gedetailleerd overzicht van de financiële situatie van Museum de Gevangenpoort wordt verwezen naar de financiële jaarstukken 2017. Aan de jaarstukken van de Stichting zijn als bijlagen afzonderlijke verantwoordingen van de beide musea toegevoegd. De Raad van Toezicht heeft in haar vergadering van maart 2018 de jaarstukken 2017 vastgesteld na goedkeuring door Helder Controle B.V.

Eigen inkomsten

De toegangsprijs van Museum de Gevangenpoort bedroeg in 2017 € 10,00 voor volwassenen en voor kinderen t/m 12 jaar € 6,00. De gemiddelde opbrengst per bezoek bedroeg in 2017 € 5,97 excl. btw (2016 € 4,63) Dankzij het hoge bezoekersaantal in 2017 van maar liefst 63.464 bezoekers waren de inkomsten uit kaartverkoop in 2017 ruim 18% hoger dan begroot.

De Galerij Prins Willem V en Museum de Gevangenpoort delen samen het entreegebied van de Gevangenpoort. De Gevangenpoort faciliteert hierbij aan Galerij Prins Willem V ticketverkoop, eerste ontvangst van de bezoekers en garderobe/toiletten/koffiecorner.

Subsidies voor de exploitatie

Museum de Gevangenpoort ontving van het Ministerie van OCW in 2017 een structurele subsidie van € 477.396, waarvan € 229.048 voor publieksactiviteiten en overige activiteiten en € 248.348 voor huisvesting en collectiebeheer in het kader van de Erfgoedwet. In 2016 bedroeg de subsidie € 406.285. De stijging van het subsidiebedrag ten opzichte van 2016 is toe te rekenen aan het nieuwe huisvestingsstelsel waarin het museum extra taken heeft gekregen ten aanzien van onderhoud en instandhouding van het monumentale gebouw.

Ondersteuning door private partijen

Museum de Gevangenpoort wordt gesteund door een grote groep vrijwilligers, door een Vereniging van Vrienden en door de Stichting Steunfonds SHHM.

De bedrijven en organisaties die zijn verenigd in het Sebastiaan Genootschap ondersteunen Museum de Gevangenpoort door bij het publiek, in het bijzonder het beroeps- en bedrijfsleven, het bewustzijn voor en de betrokkenheid bij de collectie en vooral ook van het ‘juridische’ erfgoed van Museum de Gevangenpoort te versterken. De voorzitter van het Genootschap is prof. jhr. mr. M. Wladimiroff, al jarenlang beschermheer van de Gevangenpoort.

Ten einde de financiële risico's van de invoering van het nieuwe beleid 2017-2020 voor Museum de Gevangenpoort af te dekken, gaf de Stichting Steunfonds SHHM in 2017 een garantstelling. Van deze garantstelling hoefde geen gebruik te worden gemaakt.

Samenwerking met partners en kostenefficiëntie

Voor activiteiten werkt Museum de Gevangenpoort waar mogelijk samen met het Haags Historisch Museum waarmee het een stichting vormt maar ook met partners in Den Haag en daarbuiten. Museum de Gevangenpoort heeft een kostenefficiënte samenwerking met de naastgelegen Galerij Prins Willem V van het Mauritshuis. Museum de Gevangenpoort verzorgt de kaartverkoop en de publieksfaciliteiten voor de Galerij; dit betekent dat de exploitatiekosten hiervoor kunnen worden gedeeld.

6.

Prestatiecijfers

Model III activiteit & bereik musea

	Huidig boekjaar 2017		Activiteitenplan		Vorig boekjaar 2016	
	aantal tentoon- stellingen	aantal bezoek	aantal tentoon- stellingen	aantal bezoek	aantal tentoon- stellingen	aantal bezoek
<i>Tentoonstellingen</i>						
1. Tijdelijke tentoonstellingen	0	-	0	-	1	-
Totaal bezoeken (2+3+4+5)		63.464		54.000		57.057
2. Reguliere bezoeken		47.992		42.200		43.467
3. Bezoeken po		2.720		2.000		2.911
4. Bezoeken vo		11.141		9.400		9.922
5. Bezoeken mbo/ho		1.611		400		757
<i>Specificatie van bezoeken totaal</i>						
6. Gratis bezoeken		4.362*		1.000		3.460*
7. Betaalde bezoeken		59.102		53.000		53.597
<i>Overige bezoeken</i>						
8. Bezoeken website totaal		69.191		60.000		64.305
9. Aantal unieke bezoekers website		55.148		48.000		50.587
<i>Overige activiteiten</i>						
	aantal activiteiten	aantal deelnemers	aantal activiteiten	aantal deelnemers	aantal activiteiten	aantal deelnemers
10. Schoolgebonden activiteiten	801	15.472	418	11.800	738	13.590
11. waarvan po	217	2.720	**	2.000	211	2.911
12. waarvan vo	483	11.141	**	9.400	440	9.922
13. waarvan mbo/ho	101	1.611	**	400	87	757
14. Openbare activiteiten	108	3.054	110	2.900	106	1.897
15. Totaal overige activiteiten (10+14)	909	18.526	528	14.700	844	15.487

Model op basis Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2017-2020, p. 51

Toelichting

* = inclusief gratis deelnemers Urban Trail (2016: 3.000 en 2017: 4.000 deelnemers)

** = niet opgegeven